

El fotoperiodista alemany Daniel Etter, guardonat amb un Pulitzer, ha convertit una masia de la vall de Llémena en un santuari on frenar la passió per cultivar històries i abraçar la de cultivar plantes. Aquí va decidir conrear els seus propis aliments i generar vida en una finca biodinàmica dissenyada sota els principis de la permacultura.

text /

Mariona Ferrer i Fornells

foto /

Nuno Perestrelo

Un refugi entre guerres

D'un dia a l'altre, després que la policia turca l'enxampés amb un grup de periodistes entrant a Síria sense permís, Daniel Etter va haver de fugir comes ajudeu-me. Va decidir buscar un oasi que fos una bona “base d'operacions”, prou a prop del Pròxim Orient però prou lluny per “poder prendre distància dels conflictes”. El radi de recerca es va anar ampliant fins a la Vall de Llémèna, a cavall entre el Gironès i la Garrotxa.

Gairebé 1.350 quilòmetres de carretera uneixen la ciutat alemanya de Solingen, a l'estat federal de Renània del Nord-Westfàlia, amb la vall de Llémèna. Són dos dies de viatge amb parada a França per descansar. I el fotoperiodista Daniel Etter els acaba de fer conduint en furgoneta, convalescent d'haver-se trencat la clavícula anant en bicicleta pels Alps, acompanyat del seu gos. Es diu Omali, que en suahili vol dir ‘tresor’ o ‘cosa valuosa’, i és el seu company fidel de viatge, cada cop que busca uns dies de descans entre llargues jornades cobrint conflictes armats d'arreu del món.

“La vall de Llémèna és el meu refugi entre guerres”, admet, visiblement cansat pel viatge i també afectat per l'estat llastimós en què acaba de trobar-se l'hort de Sota la Quinta, que hauria d'haver cuidat el masover. Durant deu anys, ha convertit aquesta masia de Sant Esteve de Llémèna, a cavall del Gironès i la Garrotxa, en el seu petit santuari: on frena la passió frenètica per cultivar històries i abraça la de cultivar plantes des de l'agricultura regenerativa.

La finca catalana s'ha convertit en el primer banc de proves d'una passió agrícola que aviat s'expandirà a Alemanya, a la recerca d'unes arrels que fins ara no ha trobat enlloc. “Des que vaig acabar d'estudiar, que no he viscut més d'un any en un mateix lloc”, admet. Necessita consultar el mòbil per recordar tots els llocs on ha viatjat aquest 2025. Ha estat al Líban, Síria i Mèxic, i aviat té planejat de tornar a l'Iraq, a Mossul.

Daniel Etter (Solingen, Alemanya, 1980) és periodista i documentalista. Amb les carreres de Ciències Polítiques i Periodisme, és una rara avis i li agrada combinar totes les facetes de la investigació. Però si en una cosa ha excel·lit és en el fotoperiodisme, cobrint conflictes de forma reposada. Des de la mirada de les dones, els infants, els més grans... Els rostres que no prenen les decisions ni empunyen les armes. “No soc un periodista de guerra”, aclareix. “No em sento còmode a la primera línia, perquè no tens temps, ni context ni reflexió”.

El 2016, va guanyar el Premi Pulitzer de fotografia, en la categoria de *breaking news*, juntament amb altres col·laboradors de *The New York Times*, per la cobertura de la crisi dels refugiats a Europa l'agost del 2015. Les llàgrimes d'alleujament de Laith Majid, refugiat iraquí, sostenint un dels seus quatre fills després d'haver arribat amb una embarcació precària a l'illa grega de Kos, es van fer virals.

Assegura que el Pulitzer no li va canviar la vida, però la cobertura de la crisi dels refugiats sí que, per una estranya carambola del destí, va obrir-li les

L'agricultura regenerativa que Etter aplica a Llémèna no només busca preservar, sinó també reconstruir: el sòl degradat, el cicle de l'aigua trencat i el mas abandonat.

A la Vall de Llèmena, en un entorn natural molt ben conservat i d'origen volcànic, la terra manté l'equilibri biològic i la fertilitat natural ideals per a la pràctica d'una viticultura sostenible.

De masia enrunada a refugi del viatger,

la casa s'integra perfectament en la vall, amb vistes a l'hort i un jardí preciós d'arbres fruiters: presseguers, pruners i pereres, que a la primavera floreixen amb profusió.

portes a descobrir una passió que tenia soterrada. Llavors vivia a Istanbul, que havia convertit en la base d'operacions per fotografiar el Mediterrani i el Pròxim Orient, però la seva exparella estudiava a Barcelona. D'un dia a l'altre, després que la policia turca l'enxampés amb un grup de periodistes entrant a Síria en plena guerra, sense permís, es va trobar havent de marxar de Turquia cames ajudeu-me. “El conflicte judicial va escalar” i Etter va decidir buscar un oasi a Catalunya que fos prou a prop del Pròxim Orient però prou lluny per “poder prendre distància dels conflictes”.

El radi de recerca es va anar ampliant fins a la poc coneguda Vall de Llémna, situada a mitja hora en cotxe de Girona i d'Olot, després d'una carretera llarga i estreta plena de revolts freqüentada per ciclistes. Una terra volcànica envoltada de cingleres i regada per una riera que s'ha anat eixugant amb el canvi climàtic i l'embotelladora de Sant Aniol de Finestres. Va ser en un dels nuclis disseminats de Sant Esteve de Llémna que Etter va convertir la masia humil que els veïns coneixien com can Barràs en el banc de proves per viure d'una altra manera.

Les dificultats del dia a dia

Per a Etter, el fotoperiodisme i l'agricultura comparteixen moltes coses: “És el procés de crear una cosa, que dona molta satisfacció”. Però també hi ha una part important d'ètica, de respecte i humilitat. De la mateixa manera que defensa una ètica periodística en què cal “respectar la gent, trobar-se al seu nivell”, anima a fer-ho amb la natura.

En una dècada, Sota la Quinta —tal com s'anomena a les escriptures— ha passat de ser una terra erma i una casa petitona en estat ruïnós a un espai ple de vida i diversitat. Davant la casa, hi ha un gran hort; a la dreta, una piscina envoltada de plantes aromàtiques. Entrant a la finca, dos camps d'oliveres de diferents varietats, i també fruiters i alzines. En una feixa, ens saluda un hivernacle de vidre de conte, com els del centre i el nord d'Europa, molt poc freqüents a aquestes latituds. I el turó que corona el terreny s'ha desbrossat i la flaire de ginebró i farigola conviu amb les basses que formen els porcs senglars.

Però tota finca necessita manteniment. Tot hort, ser-hi cada dia. I a Etter se li ha fet muntanya combinar-ho amb un ritme de vida frenètic. Aquest cop, l'arribada d'Alemanya ha estat dura, molt dura. Al dolor d'estar-se recuperant d'una clavícula fracturada, s'hi ha sumat trobar-se l'hort sec. Ho dissipa dient que “l'estiu no és el millor moment de l'hort”, però els que ens hem criat a la vall sabem que a les acaballes de la canícula és quan les tomates estan en el millor moment, les albergínies comencen a explotar i els carbassons ja ens surten per les orelles.

La gran taula de fusta feta a mida que en el seu dia va acollir una dotzena d'amics s'acaba de partir. Etter admet la dificultat de trobar un masover que, a canvi de viure en un petit apartament en una vall molt buscada, on gairebé no hi ha oferta de lloguer, desbrossi i mantingui la finca com ell vol. No descarrega la gestió en ningú més i veu que aquest fràgil equilibri és molt difícil de mantenir.

El primer crit d'alerta va ser la gran sequera del 2021 al 2023. “La Llémna, la riera, es va arribar a assecar del tot! Feia anys que cobria les conseqüèn-

cies del canvi climàtic des de la distància, mostrant com s'estan assecant els aiguamolls mesopotàmics, la fam a Somàlia a conseqüència de greus sequeres i la desertificació dels oasis del Marroc, així com el desgel a l'Àrtic, però ara en veia les conseqüències a la meua finca”, explica. Tradicionalment, la vall de Llémna havia estat una zona molt humida, plena de gorgs, fonts i zones humides. A l'estiu, acostumava a ploure cada tarda, i no era gens habitual plantar-hi oliveres perquè, simplement, no es considerava una zona de secà. Però aquest paisatge ha anat desapareixent i la vall s'ha repoblat, també amb moltes famílies d'origen estranger —suïsses, canadenques, dels Països Baixos...— que han rehabilitat les grans masies de l'època remença.

Produir d'una altra manera, sostenible, respectuosa i saludable, els propis aliments és l'ideal que Etter busca al seu refugi, Sota la Quinta, no sense dificultats.

Per a Etter, la sequera va suposar un gran clic. Després de veure com també s'assecava la font de la seva finca i denunciar els efectes de l'embotelladora de Sant Aniol, va aparcar la feina de fotoperiodista i es va llançar a fer una gira per diferents projectes d'agricultura regenerativa a Europa. "Per aprendre'n, però també per buscar solucions", diu. L'any passat, va publicar el seu primer llibre escrit en alemany sobre el tema, *Assaig de camp. La meua granja i la recerca del futur de l'agricultura* (Penguin).

Admet amb un somriure que el llibre no s'ha venut gaire, a Alemanya, però que sí que la presentació va tenir força ressò, pel fet que un fotoperiodista de conflictes mirés cap al canvi climàtic a casa nostra, reivindicés arrelar-se a la terra i tot això el portés a fer una reflexió més sistèmica. "La forma en què produïm i consumim aliments, a Europa i els Estats Units, no és sostenible a escala global", assegura.

Tornar a les arrels

Però el llibre el va portar a fer un pas més: "M'ado no que jo sol no puc. Ara estic pensant a traslladar-me a Alemanya i muntar una finca més gran, amb treballadors, per poder vendre productes agrícoles. Una petita explotació". Setmanes després d'haver fet aquesta entrevista, Daniel Etter finalment va anunciar, al compte d'Instagram on ha explicat l'evolució biodinàmica de la finca, que Sota la Quinta estava en venda. Tancava un capítol molt important de la seva vida i n'obria un de nou. Però, al cap i a la fi, devia a la vall de Llémena haver posat la primera pedra cap a la construcció del sistema que defensa.

Durant aquest temps, admet que no s'ha proposat mai d'arrelar-se a Catalunya. "Tot i que, d'arrels, n'he creat moltes", diu amb ironia, mirant cap al tros d'oliveres, que han arrelat amb fermesa, han donat la raó a la seva teoria i creixen amb força per demostrar que aquesta vall, potser d'ençà del canvi climàtic, ara potser ja és una bona terra per fer oli. Etter no parla bé el castellà, i encara menys el català. No entén que els veïns canviïn ràpidament cap a la seva llengua materna quan parlen amb ell. Una forma de fer que segurament tampoc l'ha ajudat a entendre's amb els masovers.

Ara, una dècada després de la foto que li va valdre el Pulitzer a l'illa grega de Kos, es prepara per a un altre canvi vital. Com va demostrar amb el

No hi ha un procés més creatiu, assegura Etter, que treballar la terra i deixar-hi empremta. Amb aquest esperit va conrear l'hort tot preservant l'ecosistema.

llibre que va fer perseguint projectes d'agricultura regenerativa per tot Europa, des de Múrcia fins a Àustria, Etter no és fotògraf d'un sol instant. Busca tots els angles per cultivar una història. I fa el mateix amb l'agricultura.

El 2015, Etter va seguir el viatge de Laith Majid i la seva família darrere d'un camió fins a Alemanya. Però, poc després, una cruel carambola del destí els va fer tornar a l'Iraq: s'estava morint la mare i volia acomiadar-se d'ells. A Alemanya només es va quedar el fill gran, en Mustafà, que va caure en una espiral de problemes fins a acabar vivint al carrer. En una Europa amb l'auge de l'extrema dreta, en l'aniversari de la foto, l'agost passat, Etter escrivia a Instagram: "Els últims anys, en Mustafà m'ha trucat cada Nadal per desitjar-me el millor i explicar-me orgullós que fa anys que es guanya un sou". Ara Daniel Etter tanca una etapa a la vall de Llémena i trasllada el seu refugi a l'Alemanya natal. Ja no ho farà sol, sinó que ha vist que per canviar el model agrari d'Europa calen aliances. 🌿